

sumus? » Hinc probans quod supra dixerat, « Si mortui » sumus peccato, quomodo vivemus in eo? » ut qui se non ignorarent in morte Christi baptizatos, cum baptizarentur in Christo, scirent etiam se mortuos esse peccato; quia nihil est aliud in morte Christi baptizari, nisi peccato mori. Hoc diligentius exponens adjungit, et dicit: « Consepulti ergo sumus illi per baptismum in mortem, » ut quemadmodum surrexit Christus a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vite ambulemus. » Si enim complantati sumus similitudini mortis ejus, » sic¹ et resurrectionis erimus: hoc scientes, quia vetus » homo noster simul crucifixus est, ut evacuatur corpus » peccati, ut ultra non serviamus peccato. Qui enim » mortuus est, justificatus est a peccato. Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul vivemus » cum illo, scientes quia Christus surgens ex mortuis jam » non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Quod » enim mortuus est peccato, mortuus est semel: quod » autem vivit, vivit Deo. Ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato, vivere autem Deo in Christo » Jesu². » Si ergo peccato non moriuntur parvuli, procul dubio in Christi morte non baptizantur. Si in Christi morte non baptizantur, non in Christo baptizantur. Quicumque enim baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus. In Christo autem baptizantur, peccato ergo moriuntur. Cui peccato quaeso te, nisi quod originale traxerunt? Argumentationes hominum conticescant. « Dominus novit cogitationes hominum, quoniam vanae » sunt³. » Abscondit haec a sapientibus et prudentibus, et revelavit ea parvulis⁴. Si tibi christiana fides displicet, apertius confitere: nam christianam fidem aliam non

¹ Forte sed et ut infra n. 13. — ² Rom. vi, 4, et seqq. — ³ Psal. xciii, 11. — ⁴ Matth. xi, 25.

potes invenire. Unus homo est ad mortem, unus ad vitam. Ille tantum homo, iste Deus et homo. Per illum est mundus inimicus factus Deo: per istum mundus reconciliatur Deo electus ex mundo. Sicut enim in Adam omnes moriuntur, sic et in Christo omnes vivificabuntur. « Sicut portavimus imaginem terreni, portemus et » imaginem ejus qui de caelo est¹. » Haec stabilimenta fidei christianae qui subvertere nititur, stantibus eis ipse subvertitur.

XI. Prorsus quod in libro meo dixi, cui resistis, verum est: « Nam quod dimissum est in parente, ut trahatur in prole, miris quidem modis fit, sed tamen fit: et quia modus ipse non facili ratione indagatur, nec sermone explicatur, ab infidelibus non creditur². » Quibus verbis meis insidiaris mendaciter, quasi dixerim, « Nec ratione comprehendi, nec sermone explicari; » subtrahens inde quod dixi, « Non facili sive ratione sive sermone. » Aliud est nulla, quod tu dicis; aliud est non facili, quod ego dixi: ubi quid aliud quam calumniosus appares? Sed etsi nulla ratione indagetur, nullo sermone explicetur: verumtamen est quod antiquitus veraci fide catholica praedicatur et creditur per Ecclesiam totam³; quae filios fidelium nec exorcizaret, nec exsufflaret, si non eos de potestate tenebrarum, et a principe mortis erueret; quod in libro meo, cui velut respondes, a me positum est: sed id tu commemorare timuisti, tanquam ipse ab orbe toto exsufflandus esses, si huic exsufflationi qua princeps mundi et a parvulis ejicitur foras, contradicere voluisses. Frustra te intorques argumentationibus vanis, non adversus me, sed adversus communem matrem spiritalem; quae non te aliter peperit, quam sicut jam non

¹ 1 Cor. xv, 22 et 49. — ² Lib. 1. de Nuptiis et Concup. cap. 19. — ³ Ibid. 20.

vis ut pariat; contra cujus viscera satis acutis telis tibi videris armatus, de justitia Dei contra justitiam Dei, de gratia Dei contra gratiam Dei colligens argumenta. Tunc enim est Dei vera justitia, si grave jugum super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum non sit injustum¹. Quomodo autem non est injustum jugum grave, si nullum est in parvulis malum, propter quod juste jugo premantur gravi? Tunc est vera Dei gratia, si hoc rebus exhibeat, quod verbis sonat. Quomodo autem hoc facit, si eum exufflat in quo novit non esse quod pellat, si eum lavat in quo novit non esse quod abluat?

XII. Numquid vel tibi vel quibuslibet consecratis tuis aliquid dicere videreris, si quantum sit, (ut ex ea natum necesse sit renasci, non reatum sit necesse damnari,) malum concupiscentiæ carnis, sanctitate mentis cogitare possetis: et quid conferat gratia, cum reatum ejus absolvit, quo faciebat originaliter hominem reum, quando fit in illo plena remissio peccatorum; quamvis ipsa remaneat, contra quam regenerati spiritus concupiscat, aut bene usus hoc malo in minore certamine, aut omnino non usus in majore certamine? Inest enim sensus hujus mali, dum reluctatur atque cohibetur. Reatus autem ille, qui sola regeneratione dimittitur, quemadmodum cum inesset non sentiebatur; ita ejus oblatio fide creditur, non carne vel mente sentitur. Ideo in hujus rei obscuritate te jactas, et adversus veritatem quæ ostendi hominum maxime carnalium sensibus non potest, quanto magis ut putas acriter, tanto magis infideliter pugnas.

XIII. Sed,

Verte omnes te te in facies et contrahe, quidquid
Sive animis, sive arte vales².

¹ Eccli. xl, 3. — ² Æneid, Virg. lib. xii, vers. 891 et 892.

« Quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte » ipsius baptizati sumus¹. » Ergo verum est nos mortuos esse peccato in morte Christi, quæ fuit sine peccato: ac per hoc et majores et parvuli. Neque enim illi et non isti, aut isti et non illi: sed quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte illius baptizati sumus. « Conse- » pulti ergo sumus illi per baptismum in mortem. Non » sine parvulis: quoniam quicumque baptizati sumus in » Christo Jesu, in morte illius baptizati sumus. Ut quem- » admodum surrexit Christus a mortuis per gloriam Pa- » tris, ita et nos in novitate vitæ ambulemus. Si enim » complantati fuimus similitudini mortis ejus, sed et » resurrectionis erimus. Hic sunt et parvuli complantati » similitudini mortis ejus². » Hoc enim ad omnes per- » tinet quicumque baptizati sumus in Christo Jesu. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est. Quorum vetus homo nisi quicumque baptizati sumus in Christo³. Hic itaque agnoscamus et parvulos, quia et ipsos baptizatos non negamus in Christo. Et ut quid simul crucifixus est vetus homo noster? « Ut evacuetur, » inquit, corpus peccati, ut ultra non serviamus pecca- » to⁴. » Propter hoc corpus peccati, misit Deus Filium suum in similitudine carnis peccati⁵. Qua igitur impudentia negamus etiam parvulos corpus habere peccati, cum hoc quod dicit, omnium sit quicumque baptizati sumus in Christo? Qui enim mortuus est, justificatus est a peccato. « Si autem mortui sumus cum Christo, credi- » mus quia simul etiam vivemus cum Christo: scientes, » quia Christus surgens ex mortuis jam non moritur, » mors ei ultra non dominabitur. Quod enim mortuus » est peccato, mortuus est semel; quod autem vivit, vi- » vit Deo. Ita et vos, inquit, existimate vos mortuos esse

¹ Rom. vi, 3. — ² Ibid. 4, 5. — ³ Ibid. 6. — ⁴ Ibid. — ⁵ Id. viii, 3.

» peccato; vivere autem Deo in Christo Jesu¹. » Quibus hoc dicit? evigilas-ne, et attendis? Eis utique quibus dicebat, Si autem mortui sumus cum Christo, Et qui sunt hi, nisi quibus dixerat, Vetus homo noster simul crucifixus est, ut evacuetur corpus peccati? nisi quibus dixerat, Complantati sumus similitudinem mortis ejus? nisi quibus dixerat: Consepulti sumus ergo illi per baptismum in mortem? Et hoc quibus, vel de quibus dixerat, lege superiora verba, quibus hæc cuncta connexa sunt, et invenies: An ignoratis quoniam quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte illius baptizati sumus? Et cum hoc diceret, probare quid voluit? Lege adhuc paulo superius, et invenies: Si mortui sumus peccato, quomodo vivemus in eo? Aut ergo agnoscite parvulos in baptisate mortuos esse peccato, et fatemini habuisse cui morerentur originale peccatum; aut aperte dicite non eos in morte Christi baptizatos, cum baptizarentur in Christo; et Apostolum mendacii redarguite, dicentem, Quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte illius baptizati sumus.

XIV. Ego hæc arma coelestia, quæ vincunt Coelestium, non dimitto; his fidem meam sermonemque committo. Argumenta quæ profertis, humana sunt: hæc munimenta divina sunt. Delicta quis intelligit? Numquid ideo delicta non sunt²? Ita et originale delictum quod in parente regenerato remittitur, et tamen transit in prolem, et manet nisi et ipsa regeneretur, quis intelligit? Numquid ideo non est delictum? Unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Quo corde, quo ore, qua fronte parvulos mortuos negatis, pro quibus Christum mortuum non negatis? Si non est pro eis Christus mortuus, ut quid baptizantur? Quicumque enim baptizati sumus in Christo Jesu, in morte illius baptizati

¹ Rom. vi, 7, et seqq. — ² Psal. xvi, 13.

sumus. Si autem etiam pro eis mortuus est, qui unus pro omnibus mortuus est; ergo mortui sunt et isti cum omnibus. Et quia in peccato mortui sunt, moriuntur et peccato ut vivant Deo, quando renascuntur ex Deo. Quod si explicare non possim, quomodo vivus generet mortuum¹: (mortuus enim peccato parens, et vivens Deo, generat tamen in peccato mortuum, nisi et ipse peccato regeneratione moriatur, et vivat Deo;) numquid ideo falsum est, quia explicari verbis vel non potest, vel difficillime potest? Tu nega, si audes natum mortuum, pro quo Christum non negas mortuum. « Unus enim pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt². » Verba sunt apostolica; sed arma sunt nostra, quibus tamen si repugnare nolis, intelligis quod sine dubitatione credendum est etiam si non intelligas. Homo enim qui spiritaliter natus, carnaliter gignit, utrumque habet semen, et immortale unde se gaudeat vivum, et mortale unde generet mortuum. Cui vivificando nullo modo necessaria Christi mors esset, nisi mortuus natus esset. Unus enim pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt. Nec eos de ista morte excitatis, quos mortuos non esse clamat: sed ne vivant potius impeditis, quando in eorum parentibus fidem, qua una possunt reviviscere, impiorum argumentorum machinis oppugnantis.

XV. Sed jam veniamus ad prolixam et operosam disputationem tuam³, qua illud quod quantumcumque similitudinis gratia in re ad perspicendum difficili adhibendum putavi, de olea scilicet, quod ejus semen degeneret in oleastrum, refutare molitus es: prius affirmans, « Quod ei rei quæ per se defendi non potest, nihil suffragentur exempla. » Cur ergo Apostolus, mox ut pro-

¹ Vide lib. 2. de Peccatorum Meritis, cap. 9. — ² 2 Cor. v, 14. —

³ Lib. 1. de Nupt. cap. 19.

posuit quæstionem quomodo resurgant mortui, quo autem corpore veniant, continuo rem incognitam et inexpertam exemplo probare suscepit, adjungens, « Stulte, tu quod » seminas non vivificatur, nisi moriatur¹; » etc. Quod quidem exemplum et huic rei de qua agitur, non omnimodo est inconveniens. Purgatur enim a palea triticum, sicut homo a peccato, et tamen inde cum palea nascitur alterum.

XVI. Quid est autem quad de crocodilo dicere voluisti, » Solum esse in omnibus animalibus, cui superiores mandibulas moveri Albinus affirmat; et ignem, cum sit omnibus exitio, salamandræ esse ludibrio? Nonne ista contra vos potius protulisti, quando invenitur aliquid unde monstretur esse possibile quod generaliter negabatur. Cum ergo vos generaliter negaveritis, posse gignentes in prolem trajicere quod non habent ipsi; si fuerit inventum quod possit hoc facere, ita superamini, sicut ille qui dixerat, non posse animalia nisi inferiores movere mandibulas, invento crocodilo sine ambiguitate superatur; et qui dixerat nullum animal in igne vivere; demonstrato quod de salamandra perhibetur, sine ambiguitate vincitur. Cum igitur definis « Naturalia per accidens non converti; » si vel unus quispiam fuerit inventus, qui vitiatus aliquo casu cum eodem vitio genuerit filium, factumque sit proli naturale quod parenti accidens fuit; nempe tua definitio ista frustrabitur. Item cum definis, « Parentem quod ipse non habet, in suam prolem non posse transmittere, nonne definitio etiam ista destruetur, cum tibi fuerint demonstrati nati homines integerrimis omnibus membris ex his parentibus, qui nonnulla membra perdiderant? Audiebamus a majoribus nostris, qui se id nosse ac vidisse dicebant, Fundanium Carthaginis

¹ 2 Cor. xv, 36.

rhetorem, cum ipse accidenti vitio luscus esset, luscum filium procreasse. Quo exemplo evertitur illa tua sententia, qua dicis, « Naturalia per accidens non converti, » Accidens quippe fuit in patre, quod factum est in filio naturale. Illam vero alteram, qua dicitis, « Parentes in filios ea quæ non habent ipsi non posse transfundere, » alius Fundanii filius, quod maxime usitatum est, cum duobus oculis de lusco natus evertit, et innumerabiles qui nascuntur oculati de parentibus cæcis. Transmittendo quippe in eos quos gignunt quod ipsi non habent, vos potius quam suos filios sibi similes esse demonstrant, qui tam fuistis in vestris definitionibus cæci.

XVII. Sane cum ea quæ ad rem non pertinent multum loqueris, dixisti aliquid unde me quiddam quod ad rem pertinet admoneres, ubi aisti, « Curiositatem quod comprehenderit, minus solere mirari; et adversus eam divinitus fuisse provisum, ut multa de terra innumeris discreta proprietatibus gignerentur. Et re vera hæc est utilitas occultorum operum Dei; ne prompta vilescant, ne comprehensa mira esse desistant. Unde et Scriptura dicit: « Sicut ossa in ventre prægnantis, ita non agnoscis » opera Dei quæcumque faciet universa¹. » Recte itaque et ipse dixisti, contra curiositatem quæ minus solet mirari quod potuerit comprehendere, incomprehensibilia esse opera Dei. Cur ergo humana opinione conaris evertere, quod minus vales in divina ratione comprehendere? Ego quidem, non (ut tu calumniaris) dixi, « Nulla ratione comprehendi posse; » sed dixi, « Facili ratione non posse. » Verumtamen quid si contra vitium curiositatis humanæ, cui solent, ut ipse commemoras, comprehensa vilescere, etiam hoc Deus quemadmodum multa, sic occultare voluit, ut id investigare atque comprehendere

¹ Eccle. xi, 5.

humana conjectura non possit; ideo-ne contra Ecclesiam matrem vestram ratiunculis vestris quasi parricidalibus pugiunculis debetis armari, ut vim sacramenti ejus occultam, qua purgandos concipit parvulos, quamvis de purgatis parentibus natos, tanquam ossa in ventre prægnantis, non contrectando, sed laniando quæritis? Nisi autem sermonis longitudine nollem fatigare lectorem; jam te mille rerum generibus, quarum incomprehensibilis ratio contra usitatas naturæ vias quasi per deserta opaca repit, obruerem; in quibus etiam degenerantia semina, non quidem in dissimillimum genus, (quia nec oleaster sic est ab olea discretus ut vitis, sed in quamdam, si dici potest, similem dissimilitudinem, sicuti viti est labrusca dissimilis, quæ tamen de semine vitis gignitur, multa monstrarem. Et cur non credamus hoc ideo voluisse Creatorem, ut crederemus etiam semen hominis posse vitium de gignentibus trahere, quod in eis a quibus gignitur non sit: ut ad ejus gratiam, qua homines eruuntur a potestate tenebrarum et in regnum illius transferuntur, etiam baptizati cum suis parvulis current; sicut tecum cucurrit pater¹ sanctus, nesciens eidem gratiæ quam esses futurus ingratus?

XVIII. Sed naturæ scrutator acerrimus limites ejus invenis, et regulas figis, dicens, « Per rerum naturam fieri non posse, ut illud probentur tradere parentes, quo caruisse creduntur. Quod si tradunt, inquis, non amiserunt. » Istæ sunt Pelagianæ definitiones, quas lecto ad religiosæ memoriæ Marcellinum, quod commemoras, opusculo nostro, jam respuere debuisti². Prior enim Pelagius de parentibus fidelibus dixit, « Non eos potuisse in posteros transmittere, quod ipsi minime habuerunt. »

¹ Memorius Juliani pater fuit. — ² Lib. 3. de Peccat. Merit. et Remiss., cap. 3, 8 et 9.

Sed quam sit falsum, exemplis evidentissimis perdoceatur, quorum aliqua supra dixi, unde est et hoc quod etiam nunc dicam. Quid enim præputii retinet circumciscus, de quo præputiatus tamen gignitur, et quod jam non est in homine, trahitur in hominis semine? Nec ob aliud credendum est, antiquis patribus hoc divinitus fuisse præceptum, ut octavo die circumciderent parvulos ad significandam regenerationem quæ fit in Christo, qui post diem septimum sabbati, quo die jacuit in sepulcro, traditus propter delicta nostra¹, sequenti, id est, octavo in hebdomadibus die resurrexit propter justificationem nostram. Quod sacramentum circumcisionis in figura præcessisse baptismatis, quis vel mediocriter sacris Litteris eruditus ignoret; cum apertissime de Christo dicat Apostolus, « Qui est caput omnis principatus et potestatis, in quo etiam circumcisi estis circumcisione non manu facta, in expoliatione corporis carnis, in circumcissione Christi, consepulti ei in baptismo, in quo et consurrexistis per fidem operationis Dei, qui suscitavit illum a mortuis, et vos cum essetis mortui in delictis et præputio carnis vestræ, vivificavit cum illo, donans nobis omnia delicta². » Hujus ergo circumcisionis non manu factæ, quæ nunc fit in Christo, similitudo præmissa est illa circumcisio manu facta, quæ data est Abrahamæ.

XIX. [Non enim dici potest, Præputium corpus est, hoc autem quod trahitur in origine, vitium: et illo quidem abscisso, vim ejus tamen nequaquam tolli potuisse de semine; hoc vero vitium quod non est corpus, sed accidens, cum indulgentia sit remissum, in semine non potuisse residere: hoc, inquam, a quovis callidissimo dici non potest, cum auctoritatem divina superetur, qua ipsa

¹ Rom. iv, 25. — ² Coloss. ii, 10, et seqq.

pars corporis ob hoc jussa est amputari, ut hoc vitium purgaretur. Quod nisi esset in semine, ad parvulos, quibus circumcissione illa corporis auferendum est, nullatenus perveniret: neque si minime pervenisset, indigeret, ullatenus hac corporis circumcissione semoveri. Cum autem parvulus proprium nullum habeat omnino peccatum; restat ut nullum eidem aliud auferatur nisi originale illo remedio sine quo perit anima ejus de populo suo; quod sub justo Deo non fieret, nisi esset culpa qua fieret. Quæ quoniam propria nulla est: restat ut sole originis vitiata sit culpa.]

XX. Ecce circumciscus tradit nascenti de se, quo caruit in se. Quid est ergo quod dicis, «Per rerum naturam fieri non posse, ut illud homines probentur tradere, quo caruisse creduntur?» Bonum est præputium, non est malum, quia Deus illud fecit, sicut de oleastro copiosissime disputasti. Respondetur tibi: Bonus est oleaster in rerum natura, sed in mysteriorum Scriptura malum significat: sicut lupi, sicut vulpes, sicut sus lota in volucribus cœni, sicut canis conversus ad suum vomitum: in rerum natura bona sunt omnia, sicut oves; «Omnia» quippe Deus fecit bona valde: sed in sanctis libris lupi malos significant, oves autem bonos. Nec secundum id quod sunt, sed secundum id quod significant, de illis similitudines damus, quando de bonorum malorumque differentia disputamus. Sic et præputium quoniam particula est humani corporis, quod totum est bona substantia, utique bonum est per naturam, sed malum significat per figuram, cum die octavo circumcisci præcipitur parvulus, propter Christum, in quo sicut Apostolus dicit¹, circumcisci sumus circumcissione non manu facta, quam sine dubio præfiguravit circumcissio manu facta. Præ-

¹ Coloss. II, 11.

putium itaque non est peccatum, sed significat peccatum, et maxime originale; quia per ipsum membrum est origo nascentium, per quod peccatum dicti sumus natura filii iræ: nam et ipsum membrum natura proprie dicitur. Proinde circumcissio carnis non solum illam quasi generalem sententiam vestram sine ambiguitate subvertit, qua dicitis, «Per rerum naturam fieri non posse, ut quo ipse caruit, tradat proli parens:» verumetiam quia præputium peccatum significat, et invenitur in nascente, quod jam non erat in parente; profecto originale peccatum quod jam remissum est parentibus baptizatis, manere demonstrat in parvulis, nisi et ipsi baptizentur, id est, spiritali circumcissione mudentur: vosque convincit esse verissimum quod negatis; quia et ipse parvulus, de quo dictum est: «Peribit anima ejus de populo suo, si octavo» die non fuerit circumciscus¹, » invenire sub justo iudice cur pereat non potestis, negantes originale peccatum.

XXI. Relinquamus sylvas oleastrorum, et montes vel Africanos vel Italos olivarum; nec interrogemus agricolas, qui cum tibi aliud, mihi aliud forte responderint, neutros possumus celeri exploratione convincere, si ad hoc experiendum seminetur arbor

Tarda venit, seris factura nepotibus umbram².

Habemus oleam, non Africanam, non Italam, sed Hebræam; cui nos qui fuimus oleaster, insitos esse gaudeamus. Illi oleæ data est circumcissio, quæ nobis solvit istam sine disceptatione quæstionem. Trahit præputium proles, quod jam non habet parens; caruit, et tamen tradidit; amisit, et tamen transmisit: et hoc præputium peccatum significat. Ergo et ipsum potest in parentibus interire, et tamen ad filios pertransire. Attestetur etiam

¹ Gen. XVII, 14. — ² Virg. Georg. II, vers. 58.